gemeente Cuijk

Raadsinformatiebrief

Onderwerp	:	Motie onderzoek eigen exploitatie van zonneweides of windenergie
Aard	:	Motie raad
Portefeuillehouder	:	D.A.C. Sölez
Datum college/presidium	:	21 september 2021
Afdeling	:	Publiek/Ruimtelijk Beleid/Milieu
Openbaar	:	Ja, openbaar
In te vullen door de griffie		
Nummer brief		2021-78
Datum verzending		23 september 2021
Nummer weekbericht		2021-36

Verzoek

Door middel van een motie heeft de gemeenteraad het verzoek ingediend om in beeld te brengen wat de mogelijkheden zijn voor het starten van (meerdere) gemeentelijke exploitaties van zonneweides of windenergie op land. Daarbij aan te geven welke investeringen, opbrengsten, mogelijke belemmeringen en mogelijke kansen zich voordoen voor de gemeente en haar inwoners.
De raad hierover via een Raadsinformatiebrief te informeren, opdat de gemeenteraad hier verdere keuzes over kan maken.

Om bovenstaande vragen goed te kunnen beantwoorden worden 2 verschillende zonneparken en een windpark als casus genomen, Aan de hand daarvan worden de vragen beantwoord over de kosten en opbrengsten. Vervolgens wordt er ingegaan op mogelijke belemmeringen en kansen bij een eigen exploitatie en volgt een afsluitende conclusie.

Casus

Er zijn 3 verschillende casussen die aan bod komen in deze raadsinformatiebrief: het zonnepark energieneutraal rioolbeheer, een fictief zonnepark van 10 hectare en een fictief windpark van 5 windmolens. De fictieve projecten komen uit een rapport van adviesbureau Greenspread dat op verzoek van de RES-NOB is opgesteld.
Voor de fictieve ontwerpen en de bijbehorende business case zijn de ideale omstandigheden gekozen. Te denken valt een plat perceel zonder obstakels op of rondom voor het zonnepark. Of een vrijstaand perceel met voldoende ruimte voor het windpark. In de praktijk gaat het met regelmaat om moeilijkere cases, zoals een zonnepark op niet geheel vlakke grond, niet de meest optimale vorm en met andere aanvullende eisen zoals meervoudig ruimtegebruik. Of een windmolenpark waar eerst aanvullend bodemonderzoek gedaan moet worden of omwonenden die gecompenseerd moeten worden. Dit geeft vervolgens ook hoge onderzoeks- en investeringskosten, wat vervolgens invloed heeft op de business case. Ook is bij de fictieve projecten de bankgarantie voor verwijdering na 25 jaar niet doorgerekend in de business case, wat een provinciale eis is om op te nemen in de anterieure overeenkomst. Verder zijn niet meegenomen de kosten voor het opstellen van een ruimtelijke onderbouwing, flora- en faunaonderzoek, legeskosten voor de vergunningaanvraag en eventuele andere bijkomende onderzoekskosten in de business case.

1. Het zonnepark energieneutraal rioolbeheer: Om het gemeentelijk rioolbeheer energieneutraal te maken ontwikkelen de vijf gemeenten in Land van Cuijk gezamenlijk een zonnepark van circa 2 hectare, met een geïnstalleerd vermogen van 2,3 MW.
2. Fictief zonnepark: 10 hectare, met een geïnstalleerd vermogen van 10 MW.
3. Fictief windpark: 5 windmolens met een vermogen van in totaal 21 MW.

Totale investering

De totale investering van een zonne- of windpark bestaat uit eenmalige kosten en terugkerende kosten.

	Zonnepark Groespeel	**Fictief zonnepark**	**Fictief windpark**
Zon-PV systeem of windturbines incl infra	€ 1.054.350	€ 4.428.485	€ 22.260.000
Aansluiting	€ 80.000	€ 632.583 (excl meerlengte aansluiting)	€ 1.390.000
Ontwikkelkosten	€ 75.000	Niet bekend	€ 1.260.000
Overige kosten	€ 14.323	€ 144.897	€ 1.271.000
Financieringskosten	€ 0	€ 115.400	€ 626.163
Totaal	**€ 1.223.673**	**€ 5.217.365**	**€ 26.807.163**

Tabel 1 Eenmalige kosten

	Zonnepark Groespeel	**Fictief zonnepark**	**Fictief windpark**
Jaarlijkse kosten	€ 10.831	€ 57.185	€ 343.282
Onderhoudskosten	€ 11.715	€ 79.775	€ 845.000
Totaal	**€ 22.546**	**€ 123.141**	**€ 1.188.282**

Tabel 2 Terugkerende kosten

1. Zon-PV systeem of windturbines inclusief infrastructuur

Voor een zonnepark vallen onder deze kosten de zonnepanelen, de constructie, omvormers en kabels. En in het geval van een windpark, de windturbines, fundering, installatiekosten en infrastructuur. De exacte prijzen zijn afhankelijk van de installatiekosten, type zonnepanelen, etc. en de prijzen in de markt op het moment van aanschaf. Vooraf wordt er wel een inschatting gemaakt, zoals bij het zonnepark Groespeel is gebeurd.

2. Aansluiting

Onder de aansluiting vallen de aansluitkosten en de kosten voor het transformator en compactstation. De aansluitkosten lopen ver uiteen. Er kan aangesloten worden op laag spanning station (LS station), midden spanning stations (MS-station) of hoog spanning station (HS-station). Welke het wordt is afhankelijk van de capaciteit die het zonne- of windpark levert.

Aansluitcapaciteit	Netvlak	Nominale aansluitspanning	Aansluittarief (excl. btw)	Meerlengte (per meter, excl. btw)
3 x 160 A*	MS/LS	0,4 kV	€ 2.866,00	€ 42,10
3 x 250 A*	MS/LS	0,4 kV	€ 3.788,00	€ 45,60
630 kVA	MS-D	10/20 kV	€ 12.166,00	€ 71,65
1750 kVA	MS-D	10/20 kV	€ 27.153,00	€ 71,65
6000 kVA	MS-T	10/20 kV	€ 202.959,00	€ 155,70
10000 kVA	HS/MS	10/20 kV	€ 296.272,00	€ 182,60
> 10000 kVA	Maatwerk	10/20 kV	Maatwerk	Maatwerk

Tabel 3 Enexis tarieven per 1 januari 2021

Om de kosten ten opzichte van de business case zo gunstig mogelijk te houden, is het verstandig om de aansluitcapaciteit die aangevraagd wordt, volledig te benutten. Daarnaast is de afstand tot het station en de route die aangelegd moet worden voor de kabels van invloed op de aansluitkosten. Met name boringen onder bijvoorbeeld wegen of water door, zijn prijzig. In z'n algemeenheid geldt: hoe dichter het zonne- of windpark gelegen is bij het aansluitstation, hoe lager de kosten.

3. Ontwikkelkosten

Onder de ontwikkelkosten vallen allerlei onderzoeken zoals flora- en faunaonderzoek, bodemonderzoek en eventueel archeologie. Maar ook het opstellen van de ruimtelijke onderbouwing, de landschappelijke inpassing, vergunningaanvraag, onkosten ontwikkelaar en eventueel de inhuur van adviseurs.

4. Overige kosten

Onder overige kosten vallen de bouwleges en eventuele onvoorziene kosten.

5. Financieringskosten

Zonne- en windenergie projecten kunnen gefinancierd worden met eigen vermogen of eigen vermogen in combinatie met vreemd vermogen. Commerciële ontwikkelaars kiezen vaak voor een combinatie van vreemd en eigen vermogen, met een zo hoog mogelijk vreemd vermogen (lening). In veel gevallen komen ze dan uit op 20% eigen vermogen en 80% vreemd vermogen.
Om de lening rond te krijgen worden er ook kosten gemaakt zoals een technische keuring voor kwaliteitsboring, bouwfinanciering als tijdelijke lening tijdens de bouwfase, overdrachtsbelasting en afsluitprovisie. Tezamen zijn dit de eenmalige financieringskosten die er bij komen kijken.

6. Jaarlijkse kosten

Onder de jaarlijkse kosten vallen de eventuele pacht indien de grond wordt gepacht van een grondeigenaar en de OZB.

7. Onderhoudskosten

Terugkerende onderhoudskosten zijn een jaarlijkse reservering voor het vervangen van onderdelen zoals de omvormers bij zonnepanelen, het beheer en onderhoud, monitoring van het systeem, schoonmaak van de zonnepanelen, de verzekering en jaarlijkse netbeheerderskosten.

Opbrengsten

Zonne- en windenergie projecten kunnen gefinancierd worden met eigen vermogen of eigen vermogen in combinatie met vreemd vermogen. Commerciële ontwikkelaars kiezen vaak voor een combinatie van vreemd en eigen vermogen, met een zo hoog mogelijk vreemd vermogen (lening). Over het algemeen geldt dat zij tegen lage rentepercentages kunnen lenen, gemiddeld rond de 2% rente, terwijl het projectrendement hoger ligt. Dat betekent dat het rendement op eigen vermogen daarmee toeneemt.

Als gemeente is het waarschijnlijk mogelijk om tegen een lager tarief te lenen dan voor de commerciële ontwikkelaar.
Onderstaande tabel toont een overzicht van de verschillende casus, met daarbij de kanttekening dat de SDE++ basisbedragen waarmee gerekend wordt, verschillend zijn per casus en daarmee ook invloed hebben op het projectrendement.

	Zonnepark Groespeel	**Fictief zonnepark**	**Fictief windpark**
SDE++ basisbedrag	5,9 cent	7 cent	5,6 cent
100% eigen vermogen			
Projectrendement	4%	6,8%	5,8%
80% vreemd vermogen en 20% eigen vermogen			
Projectrendement	Niet van toepassing	6,8%	5,5%
Rendement eigen vermogen	Niet van toepassing	12,5%	9.5%

Tabel 4 Rendement per casus

Mogelijke kansen en belemmeringen
Er zijn diverse kansen en belemmeringen voor de exploitatie van zonne – en windenergie projecten:

- **Rol van de gemeente**. De gemeente kan verschillende rollen aannemen bij de exploitatie van zonne- en windenergie projecten. De gemeente kan kiezen voor een publiekrechtelijke rol (faciliterend), al dan niet in combinatie met een privaatrechtelijke rol (participerend en investerend / ontwikkelend). Welke rol gewenst is, is mede afhankelijk van factoren als beschikbare financiële middelen, grondposities, personele capaciteit en de mate waarin de markt in staat is om voldoende, goede projecten te realiseren. Het is belangrijk dat de gemeente een keuze maakt welke rol haar het beste past, en dat is een bestuurlijke keuze.

- **Lastige locaties wel mogelijk.** Er zijn locaties die geschikt zijn voor zonne- en windenergie projecten, maar die voor ontwikkelaars niet geschikt zijn vanwege bijvoorbeeld de grootte en daardoor leiden tot een niet sluitende business case. De gemeente zou in die gevallen een ontwikkelende rol op zich kunnen nemen, omdat zij onder andere condities kan ontwikkelen dan een ontwikkelaar. Bijvoorbeeld door met een lager rendement genoegen te nemen. In die gevallen kan zij ook een participerende rol op zich nemen en kijken of ze daarin ondersteunend kan zijn aan een lokaal energie initiatief om die locatie te ontwikkelen.

- **Investeringen blijven in de eigen gemeente**. Als de gemeente zelf een energiepark gaat ontwikkelen blijven de investeringen in de eigen gemeente. Hiermee wordt voorkomen dat een energiepark wordt doorverkocht aan een buitenlandse investeerder.

- **Minder afhankelijk.** De gemeente heeft de uiteindelijke doelstelling om energieneutraal te worden. Indien de gemeente zelf gaat ontwikkelen, is zij minder afhankelijk van derden voor het realiseren van die doelstelling. Of het de snelheid ten goede komt, is niet te voorspellen. Wel heeft de gemeente, indien zij zelf ontwikkelt, meer invloed op o.a. de locatie, randvoorwaarden, participatie en inrichting van het zonne- of windenergie project.

- **Risico nemen met gemeenschapsgeld**. Vroeg in het proces worden al diverse kosten gemaakt, terwijl het dan nog onzeker is of het zonne- of windenergie project door kan gaan.

Ook later in het proces blijven bepaalde risico's bestaan. Dat is een bewuste keuze die de gemeente neemt indien zij een ontwikkelende rol op zich neemt.

- **Belangenverstrengeling.** Indien er gekozen wordt om zelf te ontwikkelen als gemeente, dan speelt er mogelijk belangenverstrengeling. Enerzijds treedt de gemeente namelijk op als ontwikkelaar, anderzijds beoordeelt zij vanuit haar publiekrechtelijke rol de initiatieven. Dit betekent dat de gemeente ook haar eigen initiatief in behandeling neemt en beoordeelt. Dit zorgt mogelijk voor wantrouwen bij inwoners, zeker als zij het niet eens zijn met de geplande ontwikkeling. Daarnaast moet de gemeente, in het aanvraagproces voor de omgevingsvergunning, dezelfde kansen krijgen als andere initiatiefnemers.

- **Inzet kennis, kunde en formatie**. Zoals bij de rol van de gemeente is toegelicht, moet de gemeente een aantal factoren regelen om een zonne- of windenergie project te kunnen ontwikkelen. Daarvoor moet er veel kennis en kunde worden ingehuurd, wat kosten met zich meebrengt. En is er daarnaast ook forse ambtelijke inzet benodigd om het project in goede banen te leiden en de vele verschillende ambtelijke rollen op te pakken. Enige kennis en ervaring met de ontwikkeling van duurzame energieprojecten is benodigd om het proces in goede banen te kunnen leiden. Tijdelijke inhuur van externe adviseurs is hierin een mogelijkheid.

Het bovenstaande kan gebruikt worden als bouwstenen voor het formuleren en het maken van keuzes van het eigen gemeentelijk beleid.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Cuijk,

drs. R.H.M.A. Rongen	mr. W.A.G. Hillenaar
secretaris	burgemeester